Sammen om god oppvekst 2026–2040

Innholdsfortegnelse

1. Innledning 2
2. Målbilde og hovedområder 3
   - God fysisk helse 4
   - God psykososial helse 4
   - God kompetansegrunnmur 4
   - Helhetlig samarbeid 6
3. Hvorfor en oppvekstplan? 7
4. Kunnskapsgrunnlag 7
   - Hva barn og unge trenger for å utvikle seg 7
   - Samfunnsendringer og oppvekstvilkår i Porsgrunn 8
   - Sammenhengende løp fra 0 til 25 år 9
5. Felles ansvar 10
   - Oppvekstmiljøenes delansvar 10
6. Implementering, styring og oppfølging 12
   - Implementering som felles og langsiktig arbeid 12
   - Ansvar for implementeringen 14
   - Indikatorer, evaluering og forbedringssløyfer 14
7. Konklusjon 14
8. Kilder og kunnskapsgrunnlag 15
   - Lokale og regionale kunnskapskilder 15
   - Nasjonalt kunnskapsgrunnlag 15
   - Styrings- og regelverkskilder 17

1. Innledning

Oppvekstplanens målgruppe er barn og unge i alderen 0–25 år, og planen skal gi en samlet retning for alle som inngår i oppvekstmiljøene rundt barn og unge i Porsgrunn. Den bygger på en helhetlig forståelse av at barn og unge ikke vokser opp i tjenester, men i familier, nærmiljøer, kultur- og fritidsarenaer, barnehager og skoler. Behov og forutsetninger endres gjennom oppveksten, og barn, unge og familier vil også møte ulike tjenester, mennesker og arenaer. Planen beskriver ikke enkelttiltak eller den daglige driften på de ulike arenaene og i tjenestene. Den tydeliggjør derimot sammenhengen mellom forebygging, kvalitet i de universelle arenaene og nødvendig individuell og koordinert oppfølging. Planen legger grunnlaget for prioriteringer, ansvar og forventninger til hvordan innsatsen på de ulike arenaene, hver for seg og i samarbeid, skal bidra til livsmestring og livskvalitet gjennom hele oppvekstløpet.

Livskvalitet handler i denne planen om barn og unges opplevelse av trygghet, tilhørighet og mening i hverdagen. **Livsmestring** handler om å ha ferdigheter og støtte rundt seg til å håndtere livets krav og forventninger, både når det går bra og når livet er krevende. Da ansatte og politikere i Porsgrunn ble spurt om hva som kjennetegner et godt liv for en 25-åring, gikk de samme svarene igjen: *å høre til, ha mennesker rundt seg, oppleve mening og mestring, ha et sted å bo og et arbeid eller en aktivitet som gir retning i livet*. Flere trakk også fram betydningen av å føle seg viktig, inkludert og ha mulighet til å bidra i fellesskapet.

Planens forutsetning er at oppvekst oppfattes å ha en verdi her og nå og at erfaringer, læring og omsorg samtidig gir grunnlag for at barn og unge kan leve gode, selvstendige og meningsfulle liv som voksne.

Ved å vedta oppvekstplanen slutter administrasjonen og politisk ledelse seg til en felles retning for oppvekstarbeidet i Porsgrunn. Vedtaket innebærer at god fysisk helse, psykososial helse og kompetansegrunnmur skal være kommunens prioriterte hovedområder og at helhetlig samarbeid skal være et gjennomgående prinsipp.

Vedtaket gir videre administrasjonen i oppdrag å innrette oppvekstarbeidet ut fra to overordnede mål:

1. Barn og unge i Porsgrunn skal ha trygge oppvekstmiljøer med tilbud som legger grunnlaget for utvikling, læring og livsmestring, og
2. Porsgrunn skal være et trygt og inkluderende samfunn med stort mangfold, der færre faller utenfor arbeid, utdanning eller aktivitet

Planen er utarbeidet med bidrag fra en bredt sammensatt arbeidsgruppe, ledere på ulike nivåer og politikere i Utvalg for barn, unge og kultur. Alle har hatt mulighet til å gi innspill gjennom høringen.

2. Mål og hovedområder

Nasjonale mål for inkludering, fellesskap, forebygging og utjevning blant barn og unge peker blant annet på behovet for økt barnehagedeltakelse blant barn fra familier med levekråsutfordringer, økt deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter, færre barn og unge som rapporterer om lav trivsel og psykiske helseplager, høyere fullføring i videregående opplæring og flere unge i arbeid eller utdanning.

Disse målene samsvarer med behovsgrunnlaget for Porsgrunn og med kommuneplanens samfunnsdel. Målene konkretiseres i oppvekstplanen gjennom følgende prioriterte hovedområder for planperioden:

1. god fysisk helse,
2. god psykososial helse og
3. god kompetansegrunnmur

Hovedområdene virker gjensidig forsterkende: Fysisk helse støtter læring, deltakelse og psykososial trivsel. Psykososial helse styrker muligheten til å lære, delta og utvikle relasjoner. En god kompetansegrunnmur gir bedre forutsetninger for mestring, videre utdanning og samfunnsdeltakelse. Hovedområdene gir retning for forpliktende prioriteringer og skal ses i sammenheng for å redusere forskjeller og begrense konsekvensene av utfordringer.

Utfordringer knyttet til helse, læring, familieliv, levekår og sosial deltakelse henger ofte sammen og kan ikke forstås eller løses av én tjeneste alene. Helhetlig samarbeid er derfor et gjennomgående prinsipp i det forebyggende arbeidet, i utviklingen av gode oppvekstmiljøer, i overganger og når det kreves innsats fra flere tjenester og arenaer.

God fysisk helse

For barn og unge betyr god fysisk helse bevegelse, aktivitet, søvn, ernæring, lek og hverdagsvaner som støtter utvikling, læring, trivsel og deltakelse.

Porsgrunn skal prioritere oppvekstmiljøer som gjør det enkelt for barn og unge å være aktive i hverdagen. Barnehager, SFO, skoler, kultur- og fritidsarenaer og nærmiljøer skal legge til rette for bevegelsesglede, lek, søvn, hvile, sunne matvaner og fysisk aktiv læring. Samarbeid med frivilligheten skal bidra til at flere barn og unge kan delta i meningsfulle aktiviteter. *I tråd med nasjonale mål skal kommunen særlig arbeide for å øke andelen ungdom som deltar i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter.* Fysisk aktivitet skal forstås som en betydningsfull del av utviklingen, ikke bare som helsearbeid.

God psykososial helse

God psykososial helse er trygghet, tilhørighet, relasjoner, mestring og mening. For barn og unge er dette grunnleggende utviklingsbetingelser. Alle trenger voksne som ser dem, tåler dem, støtter dem og hjelper dem å forstå seg selv og andre. De trenger også fellesskap der de kan delta, bidra, være venner, håndtere konflikter og oppleve at de hører til.

Porsgrunn skal prioritere arbeid som styrker trygge og inkluderende miljøer i hjem, nærmiljøer, barnehage, skole, SFO, øvrige tjenester og kultur- og fritidsarenaer. Forebygging og styrket håndtering av mobbing, utenforskap og bekymringsfullt fravær er innlemmet i dette. *I tråd med nasjonale mål skal arbeidet bidra til å redusere andelen barn og unge med selvrapporterte psykiske helseplager og lav livskvalitet*. Kommunen skal ha særlig oppmerksomhet på barn og unge som står i fare for å miste tilhørighet til nettverk, skole, fritid eller positive fellesskap, og sikre tidlig oppfølging før bekymring utvikler seg til utenforskap, risikoatferd eller mer sammensatte hjelpebehov.

God kompetansegrunnmur

En god kompetansegrunnmur er de ferdighetene barn og unge trenger for å lære, mestre, delta og utvikle seg videre. Det omfatter grunnleggende ferdigheter som språk, lesing, skriving, regning og muntlige ferdigheter, men også sosial kompetanse, samarbeidsevne, selvregulering, digital dømmekraft, lek, nysgjerrighet, kritisk tenkning, problemløsning og helse- og livsmestringskompetanse.

Porsgrunn skal prioritere systematisk arbeid med språk, lek, sosial læring, grunnleggende ferdigheter og inkluderende læringsmiljøer fra barnehage til ung voksen alder. *I tråd med nasjonale mål skal kommunen ha særlig oppmerksomhet på høy barnehagedeltakelse og på at flere ungdommer og unge voksne fullfører og består videregående opplæring eller finner alternative kvalifiseringsløp mot arbeid, aktivitet eller videre utdanning.* Dette krever lekende og utforskende læring, foreldresamarbeid, profesjonsfellesskap, tidlig innsats og tett samarbeid med aktuelle tjenester når utviklings- og læringsutfordringer oppstår, eller når deltakelse står i fare for å opphøre eller allerede har opphørt.

Hovedområder	Delmål	Kjerneindikatorer	Hvorfor
God fysisk helse	Barn og unge har tilgang til aktiviteter og fritidsfellesskap som fremmer lek, fysisk aktivitet, mestring, relasjoner og tilhørighet	1. Andel ungdom som deltar i organiserte kultur- og fritidsaktiviteter, herunder idrett, dans og andre fysiske aktiviteter 2. Andel barn og unge som oppgir at de er fysisk aktive i hverdagen 3. Opplevd egen helse blant barn og unge 4. Barrierer for deltakelse, for eksempel økonomi, transport, fysisk tilgjengelighet eller mangel på informasjon, er redusert	Viser om barn og unge har tilgang til aktivitet, fellesskap og helsefremmende arenaer. Treffer nasjonalt mål om økt fritidsdeltakelse.
God psykososial helse	Barn og unge i Porsgrunn opplever trygghet, tilhørighet, mestring, medvirkning og tilgang til voksne som ser, støtter og handler tidlig.	1. Andel barn og unge som opplever trivsel og tilhørighet i barnehage, skole, kulturskole og fritid 2. Andel som opplever mobbing, krenkelser eller utenforskap 3. Andel barn og unge som rapporterer lav livskvalitet 4. Andel som rapporterer psykiske helseplager	Fanger både beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer. Treffer nasjonale mål om å redusere lav livskvalitet og psykiske helseplager.
God kompetansegrunnmur	Barn og unge utvikler språk, grunnleggende ferdigheter, sosial kompetanse, digital	1. Barnehagedeltakelse, særlig blant barn fra familier med levekråsutfordringer	Dekker hele 0–25-årsløpet: tidlig innsats, læring, gjennomføring og overgang til arbeid/utdanning.

	dømmekraft og livsmestring som gir grunnlag for læring, fullføring, arbeid og deltakelse.	2. Grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og språk 3. Andel som fullfører og består videregående opplæring 4. Andel unge 16–25 år i arbeid, utdanning eller kvalifiseringsløp	

Helhetlig samarbeid som gjennomgående prinsipp

Barnets, den unges og familiens samlede livssituasjon skal være utgangspunktet for samarbeidet, og barnets og den unges stemme skal tillegges vekt i tråd med alder, modenhet og situasjon. Barnehage, skole, SFO, kulturskole og fritidsaktiviteter inngår i laget rundt barn og unge, sammen med støttetjenester som PPT, familie- og helsetjenester, barneverntjenester, miljøarbeidertjeneste, Nav og øvrige aktuelle tjenester.

Porsgrunn skal prioritere samarbeid på tvers av områder og aldersgrenser. *Målet for samarbeidet er at tjenester ikke arbeider parallelt uten sammenheng, men kobler eget delansvar til andre tjenester og arenaer.* Det krever tydelige samarbeidsrutiner, ledelse og avklart ansvar, gode overganger, felles møtearenaer og en felles forståelse av behovet for å involvere riktig aktør til riktig tid.

Gjennomgående prinsipp	Delmål	Kjerneindikatorer	Hvorfor
Helhetlig samarbeid	Barn, unge og familier *opplever* sammenhengende tjenester med tydelig ansvar og koordinert støtte til rett tid, på rett nivå	1. Tid fra bekymring, fravær eller avbrudd til avklart innsats eller videre løp 2. Andel saker som krever samordning 3. Barnets, ungdommens og familiens opplevelse av sammenheng i tjenestene, koordinering og overganger 4. Kvalitet i overganger mellom barnehage, skole, videregående opplæring,	Måler om kommunen faktisk lykkes med samordnet innsats, ikke bare om enkelttjenester gjør sitt. Barn, unge og familier skal oppleve at samarbeid og koordinering gir en positiv og merkbar forskjell.

		voksenopplæring, NAV og arbeid/aktivitet	

3. Hvorfor en oppvekstplan?

De fleste barn og unge i Porsgrunn har gode oppvekstvilkår og tilgang til fellesskap. Samtidig krever endringer i befolkning, levekår og behov en felles retning for hvordan kommunen skal bevare og utvikle gode oppvekstmiljøer, forebygge utenforskap og møte barn, unge og familier som trenger støtte.

Befolkningsutviklingen peker mot færre barn og flere eldre. Det påvirker kapasitet, lokalisering og ressursbruk i barnehager, skoler og støttetjenester. Et lavere barnetall gir ikke nødvendigvis en tilsvarende reduksjon i tjenestebehovet, og oppvekstjenestene må tilpasses innenfor et endret økonomisk handlingsrom. Samfunnsutviklingen og erfaringer tyder på at en større andel barn og unge har sammensatte behov knyttet til levekår, helse, språk, funksjonsnedsettelser, læring og sosial deltakelse enn tidligere. Dette krever langsiktige valg, omstilling og tydeligere prioriteringer som styrker kvaliteten i oppvekstmiljøene og -tjenestene.

Tilflytting og innvandring bidrar til ønsket befolkningsvekst og større variasjon i språk, skolebakgrunn og kvalifiseringsbehov. Samtidig er overgangene mellom opplæring, kvalifisering og arbeid kritiske. Kunnskapsgrunnlaget i kapittel 4 utdyper disse utviklingstrekkene og hvilke grupper og overganger som krever særlig oppmerksomhet.

Oppvekstplanen skal samle aktørene rundt barn og unge om et helhetlig ansvar og tydeliggjøre hvordan foresatte, oppvekstarenaer, tjenester, frivillighet, utdanning og arbeidsliv skal bidra hver for seg og sammen.

Oppvekstplanen erstatter ikke fagplaner, lovpålagte rutiner eller enhetenes egne planer. Den skal tydeliggjøre ønsket retning og kvalitet for å

- bevisstgjøre hva som til enhver tid er viktig for barn og unges vekst, læring og utvikling
- styrke barns, unges og familiers egne ressurser
- forebygge utenforskap og senere behov for omfattende tiltak
- sikre sammenhengende tjenester på tvers av områder

4. Kunnskapsgrunnlag

Hva barn og unge trenger for å utvikle seg

Barn og unge trenger trygghet, omsorg, stabile relasjoner, tilhørighet, mestring og mulighet til å delta i fellesskap. Dette er grunnleggende utviklingsbetingelser gjennom hele oppveksten, selv om behovene kommer til uttrykk på ulike måter, i ulike livsfaser. De yngste

trenger *særlig* trygge nærpersoner, forutsigbar omsorg, variert lek, språkstøtte og tidlig hjelp når bekymring for dem eller familien fanges opp. Eldre barn og ungdom trenger *i tillegg* gode læringsmiljøer, vennskap, fysisk aktivitet, inspirasjon, framtidstro og støtte i overganger. Unge voksne trenger *videre* muligheter for kvalifisering, arbeid, aktivitet, bolig, økonomisk trygghet, nettverk og samfunnsdeltakelse.

Menneskers utvikling formes i samspill mellom biologiske, sosiale, emosjonelle og kulturelle forhold. Oppvekstvilkår handler derfor både om det som skjer nær barnet og den unge, og om de ytre rammene de vokser opp innenfor. Familie, venner, nærmiljø, barnehage, skole, SFO, fritid, arbeid, bolig, økonomi, helse, nettverk og tilgang til tjenester påvirker barn og unges utvikling og henger sammen. Familiens økonomi kan for eksempel påvirke barns mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, mens kvalitet i barnehage, skole, kultur- og fritidsaktiviteter og i deres nærmiljø kan styrke barns opplevelse av mestring, tilhørighet og trygghet.

Utfordringer knyttet til psykisk helse, fravær, læring, nettverk, familieliv og levekår oppstår sjelden isolert. Forebygging må derfor både rette seg til alle barn, fange opp tidlige tegn på bekymring, og styrke arenaene der tilhørighet, normer, mestring og deltakelse utvikles.

Barnehage, skole, SFO, kultur- og fritidsaktiviteter og nærmiljø er ikke bare tjenester eller tilbud, men sentrale oppvekstmiljøer der barn og unge utvikler relasjoner, ferdigheter, identitet og framtidstro. Når disse arenaene er trygge og utviklingsstøttende, virker de beskyttende sammen med foresattes omsorg.

Livsmestring og **livskvalitet** utvikles gjennom gjentatte erfaringer av å bli sett, høre til, mestre og kunne påvirke eget liv. Derfor må innsatsen styrkes i nærmiljøene og i samarbeidet mellom voksne, tjenester og nettverket rundt barn og unge.

Samfunnsendringer og oppvekstvilkår i Porsgrunn

Barn og unge vokser opp i en tid preget av store samfunnsendringer. Økende sosial og økonomisk ulikhet, demografiske endringer, digitalisering, institusjonaliserte hverdagsliv og høye forventninger til prestasjon og progresjon former barn og unge. Endringene gir nye muligheter, men kan også forsterke forskjeller mellom barn, unge og familier.

I Porsgrunn kommer samfunnsendringene til uttrykk gjennom lokale levekårsforskjeller, psykisk helseutfordringer, skolefravær, lavere deltakelse i fritidsaktiviteter og antall unge utenfor utdanning og arbeidsliv. Folkehelseundersøkelsen 2025 gir oss et bilde på økt psykisk belastning og ensomhet, mer økonomisk stress og livsfaserelatert press blant unge voksne og dagens foreldregenerasjon.

Mange foresatte opplever også høye forventninger til oppfølging, tilstedeværelse og rette valg. Dette kan være en styrke, men kan også skape press og bidra til ulikhet mellom familier med ulike ressurser. Samtidig former digitalisering barn og unges sosiale liv, identitet og deltakelse i stor grad. Digitale arenaer gir muligheter for fellesskap og læring, men kan også skape sårbarhet, utenforskap og nye former for press.

Overganger mellom livsfaser og arenaer kan være særlig sårbare. De virker utviklingsstøttende når de er godt forberedt og preget av samarbeid, medvirkning og tydelig ansvarsdeling. Risikoen øker når relasjoner og sammenheng glipper. Dette gjelder særlig overgangene mellom barnehage, skole og videregående opplæring, tilbakeføring etter avbrudd og veien videre til arbeid, aktivitet eller kvalifisering. Porsgrunn skal ha særlig oppmerksomhet på barn, unge og familier som påvirkes sterkest av sosial ulikhet, livsfasepress, digital sårbarhet, svake fellesskap eller brudd i forventede opplærings- og kvalifiseringsløp. Kunnskap om lokale forskjeller skal brukes til å styrke forebygging, tidlig innsats og samordnet oppfølging der behovene er størst.

Porsgrunn har et godt universelt utgangspunkt gjennom høy deltakelse i barnehage og brede kommunale tjenester. Samtidig er oppvekstvilkårene sosialt og geografisk ulike. En betydelig andel barn i Porsgrunn vokser opp i familier med lav inntekt, og noen barn og unge møter flere samtidige utfordringer knyttet til økonomi, bolig, helse og nettverk. Selv om det rapporteres om relativt gode nærmiljøressurser, viser kunnskapsgrunnlaget at sosial støtte, helse og levekår ikke er jevnt fordelt. Ungdataundersøkelsen fra 2024 viser at de fleste ungdomsskoleelevene i Porsgrunn har det bra, er tilfredse med livet, har minst én fortrolig venn og er regelmessig fysisk aktive. Undersøkelsen peker også ut forhold som krever oppfølging: 14 prosent rapporterer om flere psykiske plager, omtrent én av ti blir regelmessig utsatt for plaging, trusler eller utfrysing og 31 prosent oppgir at de har skulket skolen minst én gang det siste året. Deltakelsen i organiserte fritidsaktiviteter har gått ned over tid, og både aktivitet og lokal tilhørighet synker noe gjennom ungdomsskolealderen. Resultatene gir oss kunnskap om særlig å følge med på utviklingen i psykiske helseplager, mobbing, skoletilhørighet, fravær og frafall fra organiserte fellesskap.

Sammenhengende løp fra 0 til 25 år

Et 0–25 årsperspektiv er lagt til grunn i planen fordi flere av utfordringene utvikler seg over tid og kan forsterkes dersom ansvar og støtte glipper mellom livsfaser og tjenester. Perspektivet skal forebygge og styrke sammenhengen mellom tidligere erfaringer, deltakelse i barnehage og skole, ungdomstid, videregående opplæring, kvalifisering og overgang til arbeid, aktivitet eller videre utdanning.

Livsfase	Fokusområde
Svangerskap	Jordmortjeneste, foreldrestøtte, nettverk og forebygging
0–5 år	Trygg tilknytning, foreldrestøtte/-veiledning, språk, lek, helse, barnehagemiljø, tidlig identifisering og inkludering
6–12 år	Lesing, regning, lek, vennskap, skolemiljø, fysisk aktivitet, mestring og deltakelse i fellesskap
13–15 år	Identitet, psykososial helse, nærvær, motivasjon, relasjoner, digital dømmekraft og overgang til videregående opplæring

16–19 år	Gjennomføring, tilhørighet, fraværsforebygging, kvalifisering, psykisk helse og overgang til arbeid, aktivitet eller videre utdanning.
20–25 år	Arbeid, aktivitet, utdanning, voksenopplæring, sosial deltakelse og forebygging av varig utenforskap.

Nyankomne ungdommer og unge voksne, særlig sent ankomne i alderen 16–24 år, kan ha behov for særskilt oppmerksomhet. For denne gruppen kan språk, grunnleggende ferdigheter, skolebakgrunn, helse, nettverk, tilhørighet og kjennskap til samfunn og arbeidsliv variere betydelig. Noen vil kunne følge ordinære opplæringsløp med tilrettelegging, mens andre trenger mer fleksible og praksisnære kvalifiseringsløp. Kommunens arbeid må derfor koble opplæring, introduksjonsprogram, voksenopplæring, NAV, helse- og mestringstjenester, fritid, frivillighet og arbeidsliv. Dette må gjøres på en måte som gir den enkelte ungdom reell mulighet til mestring, inkludering og videre deltakelse i utdanning, arbeid eller aktivitet.

Samlet viser kunnskapsgrunnlaget at Porsgrunn må møte samfunnsendringer og lokale forskjeller med innsats som virker tidlig, treffer bredt og ivaretar kritiske overganger gjennom hele oppvekstløpet.

5. Felles ansvar

Oppvekstmiljøenes delansvar

Prioriteringene får betydning når de omsettes i praksis der barn og unge lever sine liv. Måloppnåelse avhenger av hvordan de ulike aktørene i barns og unges livsarenaer inkluderer hovedområdene i sin egen praksis og omsorg, og hvordan de samarbeider på tvers av hjem, barnehage, skole, SFO, fritid, tjenester, kvalifisering og arbeidsliv.

Tabellen under viser forventninger til aktørene i barn og unges oppvekstmiljø. Den skal brukes som et felles utgangspunkt når delansvar og prioriteringer konkretiseres i enhetenes planer, lokalt kvalitetsarbeid og administrasjonens oppdragsbrev. Tabellen erstatter ikke lovpålagte oppgaver, faglige rutiner eller tjenestenes egne planer innenfor de prioriterte hovedområdene: fysisk helse, psykososial helse og kompetansegrunnmur.

Oversikten framhever aktørene som har størst mulighet til å påvirke gjennom egen omsorg, praksis, samarbeid og kvalitetsarbeid. Den skal støtte planlegging, prioritering og forbedring og bidra til å styrke det helhetlige samarbeidet for å redusere forskjeller og begrense konsekvensene av utfordringer.

Når flere aktører er involvert, skal ansvar avklares tidlig. Barnets, ungdommens og familiens stemme skal bli hørt og ligge til grunn for vurderinger og tiltak. Oppfølging, støtte og tilrettelegging skal bygge på faglig fundert kunnskap, en vurdering av barnets beste og være i tråd med prinsippet om helhetlig samarbeid.

Aktør	Forventninger og delansvar for planens prioriteringer
Foresatte	Gi trygghet, omsorg, tydelige rammer og forutsigbarhet. Støtte barnets sosiale, emosjonelle, fysiske og faglige utvikling, legge til rette for gode hverdagsrutiner, nærvær og deltakelse i fellesskap, og samarbeide med barnehage, skole, fritidsarenaer og aktuelle tjenester. Be om og ta imot støtte når barnet eller familien trenger det.
Barn og unge	Medvirke og ta ansvar ut fra alder, modenhet og situasjon, uttrykke egne erfaringer, behov og ønsker og delta i lek, læring, aktiviteter og fellesskap.
Barnehage	Skape trygge, inkluderende og utviklingsstøttende miljøer, arbeide systematisk med lek, språk, sosial læring og relasjoner. Samarbeide tett med foresatte, identifisere behov tidlig og involvere støttetjenester når barn eller familier trenger mer støtte.
Skole, SFO og kulturskole	Sikre trygge og gode skole-, SFO- og kulturskolemiljøer, fremme læring, kultur- og kunstfaglig fordypning, nærvær, fysisk aktivitet og sosial kompetanse, og forebygge mobbing og bekymringsfullt fravær. Samarbeide med foresatte og støttetjenester for å sikre gode overganger.
Familiehelse og øvrige helsetjenester	Fremme fysisk og psykisk helse, gi tidlig og tilgjengelig støtte, veiledning og oppfølging til barn, unge og familier, og bidra til forebygging, tidlig identifisering og koordinert innsats når helseutfordringer oppstår.
PPT og andre støttetjenester	Bidra med veiledning, utredning, vurdering og tiltak, styrke kompetansen i universelle arenaer og støtte arbeidet med læring, nærvær og samordning. Sikre medvirkning og bidra til at barn, unge og familier får rett støtte på rett nivå og til rett tid.
Barneverntjenesten	Forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker, undersøke bekymringer og sikre nødvendig hjelp og beskyttelse. Samarbeide med barn, unge, foresatte og aktuelle tjenester, og bidra til tidlig, helhetlig og koordinert oppfølging.
Kommunens fritidsfaglige innsats	Bidra til at barn og unge får reell tilgang til kultur- og fritidsdeltakelse, fellesskap og medvirkning. Utvikle åpne og inkluderende tilbud og forvalte virkemidler som reduserer barrierer. Bygge bro mellom barn og unge, foresatte, fritidstilbud, frivillige organisasjoner og relevante kommunale tjenester.
Frivillige organisasjoner og nærmiljø	Skape aktiviteter og fellesskap som fremmer deltakelse, mestring, nettverk, engasjement og lokal tilhørighet.

	Samarbeide med andre aktører om inkluderende tilbud og reduksjon av barrierer.
Videregående opplæring og oppfølgingstjeneste	Bidra til at ungdom fullfører og består videregående opplæring, sikre gode overganger fra ungdomsskole, følge opp fravær, lav motivasjon og risiko for avbrudd tidlig. Samarbeide med kommunen, NAV, voksenopplæring og arbeidsliv om alternative og fleksible kvalifiseringsløp.
Voksenopplæring og kvalifiseringsarenaer	Bidra til språk, grunnleggende ferdigheter, samfunnsforståelse, kvalifisering og videre deltakelse i arbeid, utdanning eller aktivitet for unge voksne som trenger nye eller alternative løp. Styrke foresattes mulighet til å støtte egne barn gjennom språk, arbeidstilknytning og deltakelse i lokalsamfunnet.
Nav	Samarbeid med familier om økonomi, bolig og arbeid. Bidra til arbeid og kvalifisering for ungdom og gi tett oppfølging til unge som står utenfor utdanning, arbeid eller aktivitet.
Arbeidsgivere og lærebedrifter	Bidra til arbeid, praksis, læreplass, aktivitet og kvalifisering for ungdom, og samarbeide med kommunen og fylkeskommunen om helhetlige løp som gir tett oppfølging til unge som står utenfor utdanning, arbeid eller aktivitet.
Administrasjon og politikere	Sikre felles retning, tydelige prioriteringer, nødvendige rammer, gode samarbeidsrutiner og systematisk oppfølging gjennom enhetsplaner, oppdragsbrev og kvalitetsarbeid. Ledere skal sørge for at planen omsettes til praksis, og at kunnskap, data, indikatorer og medvirkning brukes til læring, prioritering og forbedring.

6. Implementering, styring og oppfølging

Implementering som felles og langsiktig arbeid

Oppvekstplanen er et aktivt styringsdokument. Prioriteringene skal gradvis omsettes i praksis og jevnlig evalueres med sikte på forbedring. Arbeidet følger en trinnvis implementeringslogikk inspirert av Fixsens modell: utforske behov, etablere forutsetninger, prøve ut og justere, og innlemme praksis i ordinær drift.

Planens hovedområder skal operasjonaliseres gjennom enhetenes mål, tiltak og indikatorer. Ledere skal følge opp at prioriteringer inngår i enhetenes arbeid og samarbeid, at ansatte involveres, og at barn og unge medvirker gjennom egnede arenaer tilpasset alder, modenhet og situasjon.

Implementeringen skal tilpasses tiltakets omfang og enhetenes mandat og virkeområde. Fasene kan overlappe, og ny kunnskap kan gjøre det nødvendig å gå tilbake og justere tidligere valg.

1. **Utforsking og forankring:** Enhetene vurderer hvordan planens hovedområder berører egen praksis, hvilke behov som er viktigst lokalt, og hva som allerede fungerer godt. Barn, unge, foresatte, ansatte og samarbeidspartnere involveres
2. **Etablering av forutsetninger:** Ansvar, ledelsesforankring, samarbeidsstrukturer, kompetansebehov, indikatorer og nødvendige ressurser avklares. Prioriteringene innarbeides i oppdragsbrev og enhetenes plane
3. **Innledende gjennomføring:** Nye arbeidsmåter prøves ut. Erfaringer, data og tilbakemeldinger brukes til å justere praksis, støtte ansatte og fjerne organisatoriske hindringer
4. **Full og varig implementering:** Prioriteringene skal innpasses i ordinær drift, ledelse, kompetanseutvikling, samarbeid og kvalitetsoppfølging. Praksis som fremmer måloppnåelse skal prioriteres. Resultater følges over tid, og praksis videreutvikles når behov eller rammebetingelser endrer seg

Implementeringen skal støttes gjennom gjensidig avhengige forutsetninger:

- **Kompetanse:** Ansatte og ledere skal få nødvendig kunnskap, veiledning, lederstøtte og mulighet til å øve på nye arbeidsmåter
- **Organisatorisk støtte:** Oppdragsbrev, enhetenes planer, samarbeidsrutiner, møtestrukturer, relevante data og ressursbruk skal understøtte prioriteringene
- **Ledelse:** Ledere på alle nivåer skal holde retning, følge framdriften, avklare ansvar, håndtere hindringer og sikre at erfaringer fra praksis brukes til forbedring

Ansvar for implementeringen

Kommunalsjef og områdeledere har ansvar for den overordnede implementeringen. *Leder- og kvalitetsstrukturer* skal følge framdrift, identifisere hindringer, støtte enhetene og sikre sammenheng mellom hovedområdene. *Den enkelte leder og ansatte* har ansvar for implementering i egen enhet og for å koble eget delansvar til andre aktørers arbeid.

Indikatorer, evaluering og forbedringssløyfer

For hvert hovedområde skal 2–4 kjerneindikatorer følges årlig i aktuelle enheter og overordnet. Rapporteringen skal vise status og utvikling over tid, supplert med en faglig vurdering av mulige forklaringer, og hvilke justeringer som bør vurderes. Mål, prioriteringer, tiltak, ansvar, indikatorer og evaluering skal henge tydelig sammen. Indikatorene skal brukes til læring og forbedring, ikke bare kontroll eller rapportering.

Implementeringen skal følges gjennom korte forbedringssløyfer: planlegge, prøve ut, vurdere erfaringer og resultater, og justere. Indikatorer, faglige vurderinger og medvirkning skal ses i sammenheng. Hvis ønsket utvikling uteblir, skal det vurderes både kvaliteten på innsatsen og om ansatte, ledere og enheter har fått tilstrekkelig støtte.

Kjerneindikatorer for fysisk helse *er angitt i kapittel 2. Aktuelle datakilder er bl.a. Ungdata, Elevundersøkelsen, folkehelse- og oppvekstprofiler, kommunale kartlegginger, fritids- og kulturdata og lokale temperaturmålinger.*

Kjerneindikatorer for psykososial helse *er angitt i kapittel 2. Aktuelle datakilder er blant annet Elevundersøkelsen, Ungdata, Folkehelseundersøkelsen, oppvekstprofiler, fraværsregistrering, brukerundersøkelser og temperaturmålinger blant barn og unge.*

Kjerneindikatorer for kompetansegrunnmur *er angitt i kapittel 2. Aktuelle datakilder er blant annet barnehage- og skolebasert vurdering, nasjonale prøver, kommunale kartlegginger, Elevundersøkelsen, GSI, BASIL, fylkeskommunale gjennomføringsdata, NAV-data, voksenopplæringsdata og lokale data om voksenopplæring og kvalifisering.*

7. Konklusjon

Oppvekstplanen uttrykker en felles ambisjon om at alle barn og unge i Porsgrunn skal få mulighet til å utvikle seg, delta og høre til. Skal Porsgrunn lykkes med dette, må barn, unge og familier møtes som viktige samarbeidspartnere og få støtte som tar hensyn til deres samlede livssituasjon og egne ressurser, innenfor rammene som er til rådighet.

Planens verdi avgjøres ikke først og fremst av formuleringene, men av hvordan den påvirker beslutninger, ressursbruk og handlinger i hverdagen. Politiske prioriteringer må følges av ledelse, og ledelsen må legge til rette for at ansatte og samarbeidspartnere kan arbeide i samme retning. Samtidig må erfaringene til barn, unge og foresatte brukes aktivt når innsatsen vurderes og videreutvikles.

Resultatene vil vise seg over tid: i barn og unge som trives og blir værende i fellesskapene, i familier som opplever støtte før utfordringene vokser og i flere som finner en vei videre gjennom utdanning, arbeid eller annen meningsfull aktivitet.

Oppvekstplanen er derfor både en langsiktig forpliktelse og et verktøy for kontinuerlig læring og forbedring.

8. Kilder og kunnskapsgrunnlag

Lokale og regionale kunnskapskilder

- Ungdata (2024). *Porsgrunn kommune – resultater fra ungdomstrinnet* https://www.ungdata.no/wp-content/uploads/reports_2024/Telemark_Porsgrunn_2024_Ungdomsskole_Kommune.pdf
- Ungdata junior (2024). *Porsgrunn kommune – resultater fra 5.–7. trinn* https://www.ungdata.no/wp-content/uploads/reports_2024/Telemark_Porsgrunn_2024_Barneskole_Kommune.pdf
- Ungdata (2024). *Porsgrunn kommune – resultater fra videregående opplæring* https://www.ungdata.no/wp-content/uploads/reports_2024/Telemark_Porsgrunn_2024_Videregaende_Kommune.pdf
- Telemark fylkeskommune (2025). *Folkehelseundersøkelsen i Telemark 2025* http://telemarkfylke.no/no/kunnskap-om-telemark/rapporter/folkehelseundersokelsen2025/
- Statistisk sentralbyrå. *Barn og unge i Porsgrunn* https://www.ssb.no/barn-og-unge/porsgrunn
- Porsgrunn kommune (2025). *Kommuneplanens samfunnsdel – Porsgrunn mot 2040* https://www.porsgrunn.kommune.no/plan-bygg-og-eiendom/planer/kommuneplan/kommuneplanens-samfunnsdel-porsgrunn-mot-2040/
- Porsgrunn kommune. *Lokal forebyggende plan mot omsorgssvikt og atferdsvansker* https://www.porsgrunn.kommune.no/media/5ethf4me/forebyggende-plan-mot-omsorgssvikt-og-atferdsvansker.pdf
- Porsgrunn kommune. Plan for overganger *Plan for overganger 0–16 år (intern lenke – krever tilgang)*
- Porsgrunn kommune. *Handlingsveileder ved bekymringsfullt fravær* https://www.porsgrunn.kommune.no/media/1417/fravaersveileder.pdf
- Porsgrunn kommune. *Retningslinjer for trygt og godt skole- og barnehagemiljø* https://www.porsgrunn.kommune.no/skole-og-barnehage/skolemiljoe/
- Porsgrunn kommune. *Plan for forebygging av vold i nære relasjoner* https://www.porsgrunn.kommune.no/handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner/
- Porsgrunn kommune. *Plan for helse og mestring* "Sammen om god helse 2026-2040" (lenke kommer)

Nasjonalt kunnskapsgrunnlag

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. *Barnevernsreformen – en oppvekstreform* Barnevernsreformen - en oppvekstreform | Bufdir

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. *Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker* Kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker | Bufdir
- Folkehelseinstituttet (2026). *Barn og unges oppvekst, levekår og helse* https://www.fhi.no/he/fr/folkehelserapporten/samfunn/barn-oppvekst/
- Helsedirektoratet (2026). *Fysisk aktivitet i forebygging og behandling – nasjonale faglige råd* https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/fysisk-aktivitet-i-forebygging-og-behandling
- Helse- og omsorgsdepartementet (2023). *Meld. St. 23 (2022–2023) Opptrappingsplan for psykisk helse (2023–2033)* https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-23-20222023/id2983623/
- Utdanningsdirektoratet. *Overordnet del – grunnleggende ferdigheter* https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/grunnleggende-ferdigheter/
- Utdanningsdirektoratet. *Rammeplan for barnehager – Fagområder* 9. Barnehagens fagområder | udir.no
- Norsk kulturskoleråd (2025). *Rammeplan for kulturskolen – Kulturskole for alle* Rammeplanen > Kulturskolerådet
- Utdanningsdirektoratet. *Pedagogisk-psykologisk tjeneste* PP-tjenesten (PPT) | udir.no
- Helsedirektoratet. *Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier – nasjonal veileder* https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/samarbeid-om-tjenester-til-barn-unge-og-deres-familier
- Kunnskapsdepartementet. *Meld. St. 28. Inkluderende fellesskap* https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20242025/id3105151/
- Utdanningsdirektoratet. *Nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av skolefravær* https://www.udir.no/laring-og-trivsel/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravar/nasjonal-faglig-retningslinje-om-fravar-hoering/
- Kunnskapsdepartementet. *NOU 2026: 10 Fellesskolen – Bærebjelken i framtidens samfunn* https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2026-10-fellesskolen-barebjelken-i-framtidens-samfunn/id3169980/
- Utdanningsdirektoratet (2025). *Gjennomføring av videregående opplæring* Gjennomføring av videregående opplæring
- Utdanningsdirektoratet. *Utvikling av videregående opplæring/fullføringsreformen* Utvikling av videregående opplæring
- Kunnskapsdepartementet. *En videregående opplæring hvor elevene fullfører og kvalifiseres* En videregående opplæring hvor elevene fullfører og kvalifiseres
- Statistisk sentralbyrå. *Hva er NEET?* Hva er NEET?
- Regjeringen. *Regjeringen med nullvisjon for utenforskap* Regjeringen med nullvisjon for utenforskap
- NAV. *Utenforskap fra arbeidslivet* Utenforskap fra arbeidslivet
- NAV. *Kvalifiseringsprogrammet* Kvalifiseringsprogrammet
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. *Introduksjonsprogram* Introduksjonsprogram
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. *Videregående opplæring i introduksjonsprogrammet* Videregående opplæring i introduksjonsprogrammet

Styrings- og regelverkskilder

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2026). *Oppvekstrundskrivet*. Utarbeidet sammen med Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/oppvekstrundskrivet/
- Lovdata (2021). *Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator), lov 11. juni 2021 nr. 78* https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-06-11-78